

**МИНИСТЕРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ
БЕЛОРУССКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ
ФИЛОЛОГИЧЕСКИЙ ФАКУЛЬТЕТ
Кафедра теоретического и славянского языкознания**

ПОГОСОВА
Юлия Артуровна

**СОПОСТАВИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ ФРАГМЕНТОВ
АССОЦИАТИВНЫХ ПОЛЕЙ ГЛАГОЛОВ РЕЧИ В СЛОВАЦКОМ И
В РУССКОМ ЯЗЫКАХ. ОНТОГЕНЕТИЧЕСКИЙ И ГЕНДЕРНЫЙ
АСПЕКТЫ**

Дипломная работа

кандидат филологических наук,

Научный руководитель:

доцент Л.И.Соболева

Допущена к защите

«___» _____ 2015 г.

Зав. кафедрой теоретического и славянского языкознания
кандидат филологических наук, доцент Л.А. Козловская

Минск, 2015

РЕФЕРАТ

Дипломная работа состоит из 71 страницы, включая 15 таблиц и указания на 56 источников. Объем приложения к дипломной работе – 98 страниц.

Ключевые слова: ПСИХОЛИНГВИСТИКА, АССОЦИАТИВНЫЙ ЭКСПЕРИМЕНТ, АССОЦИАТИВНОЕ ПОЛЕ, ГЛАГОЛЫ РЕЧИ, СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ, ГЕНДЕРНЫЙ АСПЕКТ, ОНТОГЕНЕТИЧЕСКИЙ АСПЕКТ, СЛОВАЦКИЙ ЯЗЫК, РУССКИЙ ЯЗЫК.

Объект исследования – структура ассоциативных полей глаголов словацкого языка и глаголов русского языка, имеющих сему ‘речь’.

Предмет исследования – изменение структуры ассоциативных полей в зависимости от возраста и гендерной принадлежности респондентов.

Цель исследования – сравнить динамику структуры ассоциативных полей в словацком и русском языках, обусловленную возрастом и гендерной принадлежности респондентов.

Метод исследования. В работе используется психолингвистический метод, в частности: методика свободного ассоциативного эксперимента и методика направленного ассоциативного эксперимента. Применяется метод сопоставительного анализа лексических единиц сравниваемых языков, а также метод структурного анализа.

Результаты. В ходе нашей работы мы провели свободный и направленный ассоциативные эксперименты. В результате сопоставительного анализа полученных данных мы выявили сходства и различия ассоциативных полей глаголов речи словацкого и русского языков. Мы разработали собственную классификацию слов-реакций, которая основывается на отношениях между реакцией и стимулом. Проведенные направленные ассоциативные эксперименты описывают глубинную семантику глаголов-стимулов, раскрывают их лексическое значение.

Актуальность исследования. Результаты проведенных психолингвистических экспериментов, их сопоставление и обобщение имеют значение для исследований в области психолингвистики, когнитивной лингвистики, лексической семантики, компаративистики, онтолингвистики, гендерных исследований.

Новизна полученных результатов. В экспериментальной части исследования было получено 110 ассоциативных полей на 10 глаголов-стимулов словацкого и русского языков. Это позволило провести теоретические исследования, связанные со сравнением ассоциативных полей слов-стимулов двух языков.

Область возможного практического применения. Учебный процесс: при составлении программ для спецкурсов по психолингвистике, гендерной лингвистике, онтолингвистике.

РЭФЕРАТ

Дыпломная праца складаецца з 71 старонкі, у тым ліку з 15 табліц і ўказанняў на 56 крыніц. Аб'ём дадатку да дыпломнай працы – 98 старонак.

Ключавыя словы: ПСІХАЛІНГВІСТЫКА, АСАЦЫЯТЫЎНЫ ЭКСПЕРЫМЕНТ, АСАЦЫЯТЫЎНАЕ ПОЛЕ, ДЗЕЯСЛОВЫ МАЎЛЕННЯ, ПАРАЎНАЛЬНЫ АНАЛІЗ, ГЕНДЕРНЫ АСПЕКТ, ОНТАГЕНЕТЫЧНЫ АСПЕКТ, СЛОВАЦКАЯ МОВА, РУСКАЯ МОВА.

Аб'ект даследавання – структура асацыятыўных палёў дзеясловаў славацкай мовы і дзеясловаў рускай мовы, якія маюць сему 'маўленне'.

Мэта даследавання – параўнаць дынаміку структуры асацыятыўных палёў у славацкай і рускай мовах, абумоўленую узростам і гендэрнай прыналежнасці рэспандэнтаў.

Метады даследавання. У працы выкарыстоўваецца псіхалінгвістычны метад, у прыватнасці: метадка вольнага асацыятыўнага эксперыменту і метадка накіраванага асацыятыўнага эксперыменту. Ужываецца метад супастаўляльнага аналізу лексічных адзінак параўноўваных моў, а таксама метад структурнага аналізу.

Вынікі. Пад час нашай працы мы правялі свабодны і накіраваны асацыятыўныя эксперыменты. У выніку супастаўляльнага аналізу атрыманых дадзеных мы выявілі падабенства і адрозненні асацыятыўных палёў дзеясловаў маўлення славацкай і рускай моў. Мы распрацавалі ўласную класіфікацыю слоў-рэакцый, якая грунтуецца на адносінах паміж рэакцыяй і стымулам. Праведзеныя накіраваныя асацыятыўныя эксперыменты апісваюць глыбінную семантыку дзеясловаў-стымулаў, раскрываюць іх лексічнае значэнне.

Аktуальнасць даследавання. Вынікі праведзеных псіхалінгвістычных эксперыментаў, іх супастаўленне і абагульненне маюць значэнне для даследаванняў у вобласці псіхалінгвістыкі, кагнітыўнай лінгвістыкі, лексічнай семантыкі, кампаратывістыкі, онталінгвістыкі, гендэрных даследаванняў.

Навізна атрыманых вынікаў. У эксперыментальнай частцы даследавання было атрымана 110 асацыятыўных палёў на 10 дзеясловаў-стымулаў славацкай і рускай моў. Гэта дазволіла правесці тэарэтычныя даследаванні, звязаныя з параўнаннем асацыятыўных палёў слоў-стымулаў двух моў.

Вобласць магчымага практычнага прымянення. Навучальны працэс: пры складанні праграм для спецкурсаў па псіхалінгвістыцы, гендэрнай лінгвістыцы, онталінгвістыцы.

SUMMARY

Thesis consists of 71 pages, including 15 tables and 56 sources. The volume of applications is 98 pages.

Keywords: PSYCHOLINGUISTICS, ASSOCIATION EXPERIMENT, ASSOCIATIVE FIELD, VERBS OF SPEECH, COMPARATIVE ANALYSIS, GENDER ASPECT, ONTOGENETIC ASPECT, SLOVAK LANGUAGE, RUSSIAN LANGUAGE.

Object of the study is the structure of associative fields of Slovak and Russian verbs that have the same 'speech'.

Subject of the study are changes in the structure of associative fields, depending on the age and gender of the respondents.

The aim of the study is to compare the dynamics of the structure of associative fields in the Slovak and Russian languages, due to the age and gender of the respondents.

Methods of the research. We used psycholinguistic method, in particular: the method of free association experiment and the method of directed associative experiment. We apply the method of comparative analysis of lexical units of two languages and the method of structural analysis.

Results. In the course of our work we have conducted free and directed association experiments. As a result, the comparative analysis of the data, we have identified similarities and differences of associative fields of the verbs of speech in Slovak and Russian languages. We have developed our own classification of word responses, it is based on the relationship between the response and stimulus. The aim of the directed association experiments is to describe the deep semantics of verbs, incentives, open their lexical meaning.

The relevance of the research. The results of psycholinguistic experiments, their comparison and generalization are important for the research in the field of psycholinguistics, cognitive linguistics, lexical semantics, comparative, ontolinguistics, gender studies.

The novelty of the results. In the experimental part of the study was obtained 110 associative fields on 10 verbs-stimuli in Slovak and Russian languages. It allowed a theoretical research comparing related fields of associative stimuli of two languages.

The area of possible practical application. The educational process: in the preparation of programs for special courses in psycholinguistics, gender linguistics, ontolinguistics.